

preživela. Zelo pomembno pa je, da poudari pomen nadomestnih ribnikov kot alternativne metode, s katero pticam, ki se prehranjujejo z ribami, omogočimo preživetje.

V poglavju o odškodninskih zahtevkih avtor predlaga nadvse skrbno oblikovan postopek za ugotavljanje škode, sestoječ se kar iz devetih točk. Za presojo upravičenosti zahtevka so pomembni zlasti podatki o optimalni kapaciteti obrata, o naravni smrtnosti, o zdravstvenem stanju gojenih rib in o varnostnih ukrepih. Pomembno pa je tudi ornitološko poročilo, ki vsebuje podatke o tem, koliko časa dnevno so se ptice zadrževale v ribogojnici, ker je le tako mogoče izračunati količino zaužitih rib. To pa je precej nestvarno, saj bi potemtakem vsaka ribogojnica morala zaposliti tudi ornitologa oziroma več ornitologov, ki bi dežurali 24 ur na dan. V poglavju o ogroženosti in zakonskem varstvu ptic, ki se prehranjuje z ribami, se avtor ozira po Rdečem seznamu iz leta 1992, po katerem sta dve vrsti (črna štoklja in vodomec) uvrščena med prizadete vrste, pet vrst (siva čaplja, mala bobnarica, bela štoklja, čopasta črnica in mokož) pa med ranljive. Po novem Rdečem seznamu iz leta 1995 sta siva čaplja in čopasti ponirek uvrščena med potencialno ogrožene gnezdilke, veliki kormoran pa (za zdaj) tako še ni naš gnezdilec, če se omejimo na najbolj obtoževane ihtiofage.

Pametnih sklepov in vzpodbudnih misli v zaključnem poglavju ne manjka. Med sedemnajstimi sklepi je tudi odstavek, ki govori o naseljevanju (vlaganju rib) rek in jezer, to pa je tematika, ki jo v knjižici najbolj pogrešam. Problematika naseljevanja naravnih voda (neglede na to, v kakšni meri so spremenjene) je veliko težja, predvsem pa nevarnejša, kot problematika ribogojnic, kjer je levji delež problema mogoče rešiti z varnostnimi ukrepi. Avtorjev poziv ribičem, naj prisluhnejo pritisku ribojedih ptičev, izzveni romantično.

V celoti gledano je knjižica vzor strpnega, na nekaterih mestih celo oportunističnega pisanja (ne zameriti se ribičem, pa tudi lovcem ne). Gregori ribičem in ribogojcem samo ugovarja, nikjer in nikdar pa jim ne očita poglobitve krivde za nastali položaj. Seveda bi bilo treba takšen očitek izreči le s poglobljeno analizo razmerja med naravo in človekom. Biologija ostaja v takih primerih na pol poti. S prispodobno bi dejal, da pobira hrano na površini, medtem ko mu kormorani lovijo ribe v globini.

Kot natančen bralec si na koncu dovoljujem kritično premisliti naslovno temo: Zavarovani ribojedi ptiči in uravnavanje njihovega vpliva na ribištvo v Sloveniji. Gregori ne govori o zmanjševanju, temveč uravnavanju vpliva ribojedih ptičev, torej dopušča tudi povečanje vpliva. To je več kot dobro. Čeprav v naslovu govori o vplivu na ribištvo, mu pri povzemanju zmanjka doslednosti, saj v sklepni misli govori o vplivu na ribe(!). Navaja tri vplive na ribe: 1) ekonomski, 2) ekološki in 3) vedenjski. Govoriti o ekonomskem vplivu na ribe je lapsus, saj ribe ne poznajo ekonomije. Ekološki vpliv je seveda obojestranski, zato je pristransko govoriti o vplivu ptic na ribe. Z vedenjskim vplivom je mišljena nekakšna stresna situacija, ki pa je v boju za obstanek nekaj povsem samoumevnega, tako kot če se voziš z avtomobilom po zelo prometni cesti. Če pa govorimo o vplivu ptic, ki se hranijo z ribami, na ribištvo, drži Gregorijeva ugotovitev, da ihtiofagi vplivajo tudi na vedenje ribičev. Če kdo, potem je zagotovo ribištvo danes v stresni situaciji. Gregorijev priročnik ima zato proti pričakovanju tudi terapevtski pomen.

Iztok Geister

V. BEJČEK, K. STASTNY, K. HUDEC

ATLAS ZIMNIHO ROZŠIRENI PTAKU V ČESKE REPUBLICE

Praha 1995

Atlas zimske razširjenosti ptic v Češki republiki je izdalo češko Ministrstvo za okolje. Izšel je leta 1995, deset let po končanem terenskem kartiranju, v broširani izdaji manjšega formata na 270 straneh s kratkim angleškim povzetkom, iz katerega so razvidne glavne ugotovitve.

Čehi so zimsko kartiranje ptic izvedli v treh sezonah, med letoma 1982 - 1985, v decembrskih, januarskih in februarskih mesecih. Projekt so koordinirali Akademija, Gozdarska fakulteta in Češko ornitološko društvo. Sodelovalo je prek 700 popisovalcev, ki so kartiranje izvedli po podobni shemi kot v drugih evropskih državah v mreži 611 kvadrantov nepravilne oblike in površine nekaj več kot 120 km². Poleg ugotavljanja vrst so opazovalci opravili tudi pol kvantitativne raziskave po metodi, ki je v besedilu podrobno razložena in podkrepljena s primeri.

Nekaj splošnih rezultatov:

- število raziskanih kvadrantov je doseglo 97,4% vseh kvadrantov,
- skupno je bilo registriranih 182 vrst (od tega 11 ali 61 % nepevk),
- najpogostejša vrsta je kos *T. merula*, registrirana v 93 % kvadrantov.

V največjem deležu (39,1 %) kvadrantov je bilo ugotovljenih med 51 in 70 vrst, v 1,8 % kvadrantov pa je število vrst preseglo številko 91. Podrobnejši rezultati so navedeni v Fig. 2, ki pa v knjigi ni posebej označena in jo mora bralec najti sam.

Pri čeških gnezdkah je poleg karte zimske razširjenosti priložena tudi slika gnezditvene razširjenosti, v besedilu je poleg osnovnih značilnosti in pojavljanja vrste napisana tudi ocena velikosti zimske populacije, število kvadrantov, v katerih je bila ugotovljena, in delež kvadrantov z določeno oceno številčnosti. Pri posameznih vrstah je dodana tudi črno-bela vinjeta ptice.

V češkem atlasu so vse vrste obravnavane v taksonomskem zaporedju, ne glede na to, ali so bile opažene samo enkrat. Oglejmo si na hitro, katere vrste ptic so bile pozimi registrirane na Češkem, naš zimski atlas pa jih ne omenja. Za ogromno večino takšnih vrst so tudi Čehi zbrali le posamezne podatke (npr. kanadska gos, severni repnik, močvirski lunj, mali labod, črni škarnik, snežna sova, togotnik, plevica, mlinarček itd.), med bolj rednimi prezimovalci pa je treba posebej poudariti močvirsko uharico, goloba duplarja, uhatega škrljanca, komatarja in sokola plenilca. Tem vrstam bi zaradi srednjeevropskega prostora, ki ga oblikujeta naši dve republiki, morali v prihodnjih zimah tudi pri nas nameniti posebno pozornost. Enako velja za posamezni opažanji smrdokavre in pogorelčka, ki jih mi v času naših popisovanj v Primorju nismo utegnili preveriti.

Kljub skromni zunanosti knjige je češki zimski atlas pomemben prispevek k poznavanju zimske razširjenosti ptic v Evropi in potrjuje potrebo po pripravi takšnega evropskega projekta. Češkim kolegom čestitamo za opravljeno delo.

Andrej Sovinc

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Katera vrsta je to? Can you identify the species?

Foto: A. SOVINČ

Ptica s skrivnostne fotografije v 74. številki *Acrocephalus* je bila fotografirana v enem izmed bajerjev v Slimbridgeu v Veliki Britaniji.

Na podlagi Freyerjevega zapisa iz leta 1842 je bila ta vrsta celo uvrščena med že ugotovljene vrste v Sloveniji v Katalogu ptic Jugoslavije (MATVEJEV, VASIĆ, 1973), vendar Komisija za redkosti pri DOPPS-u zaradi velike verjetnosti, da je prišlo do zamenjave s sinonimom za mnogo bolj pogosto vrsto, te vrste ni uvrstila na leta 1990 pripravljeni Seznam dosedaj ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst (*Acrocephalus* 41-42).

Gre za zahodnopalearktično vrsto, ki živi tudi v Zahodni Aziji, evropski gnezditveni areal pa po drastičnem upadu populacije in izumrtju

